Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir at 13:05 IRDT on Friday September 11th 2026

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال چهاردهم، شماره‌ی ۴۸
زمستان ۱۳۹۳، صفحات ۲۲۲-۱۹۹

شهرام بهرامی[۱]
الهه اکبری[۲]
محمد معتمدی راد[۳]

تحلیل ژئومتری حوضه‌های زهکشی با استفاده از شواهد ژئومورفولوژی تکتونیک (مطالعه موردی: چهار حوضه زهکشی صدخرو، کلاته سادات، فاروب‌رومان و گلیان)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۸/۰۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۳/۰۲/۲۵

چکیده

شبکه‌های زهکشی به‌عنوان بخشی از لندفرم‌های ژئومورفولوژیک در مقابل حرکات نئوتکتونیک حساس هستند. هدف این پژوهش بررسی ناهنجاری سلسله مراتبی شبکه زهکشی و ارتباط آن با تکتونیک در حوضه‌های زهکشی صدخرو و کلاته‌سادات (دامنه جنوبی کوه‌های جغتای)، فاروب‌رومان (دامنه جنوبی بینالود) و گلیان (دامنه شمالی کوه‌های آلاداغ) می‌باشد. شاخص‌های ناهنجاری سلسله مراتبی (Δa)، تراکم ناهنجاری سلسله مراتبی (ga)، شاخص انشعابات (R)، شاخص درصد عدم تقارن حوضه (PAF)، نسبت شکل حوضه (BS) و میانگین طول آبراهه درجه (LN1) در آن مورد محاسبه قرار گرفت. سپس رابطه خطی بین پارامترها و ضریب همبستگی بین آن‌ها به‌دست آمد. بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که رابطه مستقیمی بین Δa و ga با ضریب همبستگی بالا (r=۰/۹۶۳) در حوضه‌های مطالعاتی وجود دارد. هم-

[۱]- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه حکیم سبزواری. E-mail: S.bahrami@hsu.ac.ir.
[۲]- مربی گروه جغرافیا، دانشگاه حکیم سبزواری. E-mail: e.akbari@hsu.ac.ir.
[۳]- دانشجوی دکتری ژئومورفولوژی، دانشگاه حکیم سبزواری. E-mail motamedi_1@yahoo.com

Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir at 13:05 IRDT on Friday September 11th 2026

چنین رابطه مستقیمی بین پارامترهای Δa و ga با پارامترهای PAF, BS و LN1 می‌باشد. ضریب همبستگی Δa با پارامترهای PAF، BS و LN1 به ترتیب ۰/۷۹۶، ۰/۷۳۷ و ۰/۸۹۲ و ضریب همبستگی ga با پارامترهای PAF، BS و LN1 نیز به ترتیب ۰/۹۲۰، ۰/۸۷۵ و ۰/۸۹۶ به‌دست آمد. رابطه معناداری بین R و دیگر پارامترها وجود ندارد. بررسی روابط بین پارامترها نشان‌دهنده کارایی بالای شاخص Δa و ga در مقایسه با شاخص R برای شناسایی تکتونیک فعال حوضه‌های زهکشی می‌باشد. براساس شاخص‌های مذکور، هر چند تمام حوضه‌های مطالعاتی از نظر تکتونیکی فعال هستند اما بیش‌ترین فعالیت تکتونیکی به ترتیب در حوضه‌های فاروب‌رومان، صدخرو و گلیان و کم‌ترین مربوط به حوضه کلاته سادات می‌باشد.

کلید واژه‌ها: ژئومتری، تکتونیک، ناهنجاری سلسله مراتبی شبکه زهکشی، شاخص انشعابات، کلاته‌سادات.